Олег Проців

консультант програми "FLEG-II" від WWF в Україні

Уряд збирається зупинити варварство в лісі

Кількість проблем у лісовій галузі вимагає нагальних змін. 7 жовтня цього року Прем’єр-міністр України Володимир Гройсман повідомив про заплановане створення робочої групи для напрацювання рішень щодо відродження лісового фонду України. У групу планувалось включити найкращих експертів, координувати роботу групи поклали на Міністерство аграрної політики, а прийняті рішення «повинні зупинити варварства, що відбуваються в українському лісі». Оперативно, 18.10.2016 Міністерство аграрної політики та продовольства України наказом № 377 сформувало робочу групу, головою якої став Міністр – Кутовий Тарас Вікторович. Гідно в ній представлена й мисливська галузь. Так, у керівний склад групи на посаді секретаря входить начальник Управління мисливського господарства та полювання Державного агентства лісових ресурсів України – Шеремет Іван Миколайович.

Тож у мисливської галузі, що об’єднує до півмільйона мисливців, вчергове з’явилась надія, що реформування галузі буде сприяти їх вдалому полюванню, мисливські трофеї будуть прикрашати їхні оселі, а смачно приготовані наїдки будуть спонукати гостей не лише спробувати, що таке дичина, але й досита наїстись.

Як показує досвід інших країн, природний та кадровий потенціал у веденні мисливського господарства в України є, але для ефективності його роботи необхідне ще й відповідне законодавче забезпечення й належне його правозастосування. Для прикладу, в Україні площа мисливських угідь у 10,5 разів більша, ніж у Словаччині, а добувають в останній оленя у 90 разів більше; в Австрії, площа, якої у 7 разів менша, оленя добувають у 192 рази більше, а козуль – у 47; в Німеччині з площею мисливських угідь меншою в 1,6 рази добувають в 959 разів більше лані, майже в 250 разів більше оленя, в 200 разів більше козулі, у 98 разів більше кабана.

Питання покращення стану справ у мисливстві розглядається неодноразово на багатьох рівнях. Долучилась до цього зі своїми експертами й програма ФЛЕГ-2.

Власне деякими напрацюваннями та досвідом я б хотів поділитись на шпальтах часопису. Серйозною проблемою галузі є надзвичайно заплутаний та непрозорий механізм надання у користування мисливських угідь. Прийняття рішення щодо надання у користування мисливських угідь кількома органами державної влади та місцевого самоврядування не лише посилює корупційну складову, але й породжує кругову безвідповідальність. Спостерігається й пряма залежність між рівнем забюрократизованості та рівнем корупції. Якщо в Україні вирішення питання щодо надання у користування мисливськими угіддями приймається на найвищому рівні у столиці, той не дивно, що Україна за рівнем корумпованості займає 142 позицію зі 175 країн[1]. Аналогічні рішення у сусідніх країнах Європи приймаються на місцевому рівні, та й то виключно одним органом влади (районною державною адміністрацією або територіальним органом центрального органу виконавчої влади).

Попри визначені в Українському законодавстві вимоги щодо оплати за користування мисливськими угіддями на практиці їх ніхто не застосовує через відсутність визначеного алгоритму взаємодії між користувачами мисливських угідь та власниками земельних ділянок. До цього часу не виконано Розпорядження Кабінету міністрів України від 25.11. 2009 року № 1472-р «Деякі питання надання у користування мисливських угідь і відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами». Слід відзначити, що у Німеччині з одиниці площі мисливських угідь добувають у 500 разів більше копитних, а мисливські господарства сплачують землевласникам більше 400 мільйонів доларів США.

Спостерігається різке зменшення площі мисливських угідь та збільшення частки угідь державного мисливського резерву, що не сприяє ефективному веденню мисливського господарства та проведення полювання.

Крім того, на цей час 99% користувачів мисливських угідь за весь період незалежності України збитково ведуть господарство. Логічно вони повинні були б збанкрутувати, але закони економіки в Україні не спрацьовують. Адже збитковість користувачів мисливських угідь не дає можливості у межах визначених законодавством вести мисливське господарство, а саме: наймати та належно оплачувати працю найманих працівників, виконувати біотехнічні заходи тощо, що,

[1] http://ti-ukraine.org/corruption-perceptions-index-201426

своєю чергою, призводить до зменшення популяції дичини, а низька популяція дичини призводить знову ж таки до збитковості. І з цього «зачарованого кола» необхідно виходити. До суттєвих проблем мисливської галузі належить відсутність механізму виготовлення, обліку та реалізації відстрільних карток на право добування пернатої та хутрової дичини. Правоохоронні органи реєструють випадки їх виготовлення користувачами мисливських угідь в необмеженій кількості на звичайнісінькому принтері. Необліковані кошти від реалізації осідають у кишенях власників господарств.

На часі й наведення порядку у видачі посвідчень мисливця. Так, реформовані правоохоронні органи показали свою дієвість у виявленні фактів незаконної видачі посвідчень мисливця. У період з 2014 року і до сьогодні виявлено три факти хабарництва у Закарпатській,[2] Харківській,[3] та Вінницькій областях,[4] пов'язаних з видачею посвідчення мисливця. Однак результативність діяльності влади не полягає лише у виявленні фактів хабарництва, але й у створенні належної організації їх видачі. Адже від кількості виловлених хабарників простим мисливцям жити легше не стає. Як показує нещодавній випадок хабарництва у Вінницькій області у липні цього року, схеми отримання посвідчення мисливця працюють ще на найнижчому рівні, а саме – в лісгоспі. Зрозуміло, що без сприяння «своїх людей» в обласних управліннях лісового та мисливського господарства ця схема не запрацювала б. Начальникам обласних управлінь слід бути принциповішими, так як вони не лише несуть повну відповідальність за покладені на управління функції, але й очолюють комісії з прийому екзаменів: при дачі хабара «абітурієнт» на мисливця навіть й не думає представати перед очима екзаменаційної комісії, так як у «послуги» входить й заочна здача екзамену.

Необхідно також провести ревізію адміністративних послуг у галузі мисливства щодо їх доцільності, передачі їх до органів місцевого самоврядування, як це й передбачалось в Коаліційні угоді при формуванні теперішньої влади. На мою думку, слід відмінити надання адміністративної послуги – видачі контрольної

[2] http://beregovo.today/NewsOpen/id_news_30562
[3] http://uanews.kharkiv.ua/politics/2015/04/06/79357.html
[4] http://vn.20minut.ua/Kryminal/za-posvidchennya-mislivtsya-vinnitskiy-chinovnik-popavsya-na-habarah-u-10524414.html

картки обліку добутої дичини та порушень правил полювання, яка крім незручності для мисливців жодної функції не виконує.

Необхідно звернути увагу на збитковість ведення вольєрних господарств. Для прикладу, у 2010 році в Україні налічували 145 вольєрів, на отримання яких витрачено 2,3 млн. грн., а дохід від реалізації дичини становив лише 0,2 млн. грн., менш 10 % від вкладених коштів. Тож, на мою думку, утримувати таку популяцію тварин за кошти держави є неефективно, а тим більше у господарствах, де люди працюють на неповну ставку.

Слід відмітити, що проблеми галузі мисливства розглядаються й в рамках програми ENPI FLEG II «Правозастосування та управління в лісовому секторі країн східного регіону дії Європейського інструменту сусідства і партнерства – 2». Так, 26 жовтня 2016 року у навчальному центрі «Укрцентркадриліс» м. Боярка відбувся Круглий стіл, на якому були присутні представники обласних управлінь лісового та мисливського господарства, науковці, представники громадських екологічних організацій, керівники мисливських господарств, районні мисливствознавці, які не байдужі до гострих та резонансних проблем мисливського господарства.

Цей Круглий стіл став логічним підсумком роботи програми FLEG в Україні за два попередні роки, упродовж яких було здійснено аналіз нормативно-правового регулювання мисливського господарства в Україні, закордонного досвіду та розвитку мисливського господарства країн ЄС. Серед найактуальніших питань, заради яких зібрались учасниками дискусії – розроблення рекомендацій й щодо застосування принципів сталого ведення у мисливському господарстві України та написання на основі цих рекомендацій проекту змін до національного законодавства.

Учасники заходу детально обговорили проблеми функціонального, інституційного й організаційного спрямування, що негативно впливають на результати діяльності галузі, а саме: призводять до збитковості та наявності негативної громадської думки. У зв’язку із цим було запропоновано віднайти першопричини, які привели до такого стану речей. Практично одностайно учасники Круглого столу констатували, що головними проблемами галузі є проблеми, пов’язані з користуванням мисливськими угіддями, охороною рідкісних і

примноженням мисливських видів тварин, компетенцією мисливських органів загалом та окремих посадових осіб, відшкодуванням збитків, завданих мисливськими тваринами, регулюванням допуску мисливців до права полювання, охороною мисливських угідь від незаконного полювання тощо.

На Круглому столі координатор та консультант програми «FLEG II» Олег Сторчоус ознайомив присутніх зі своєю презентацією «Законодавчі пропозиції щодо удосконалення ведення мисливського господарства та проведення полювання в Україні», що стала підсумком роботи учасників програми. Представлені пропозиції сформовані у законотворчому форматі на підставі рекомендацій у «Проекті дорожньої карти законодавчого врегулювання проблем мисливського господарства (07 липня 2015 року)». Вони стосуються найактуальніших проблем реформування мисливської галузі, зокрема органу центральний орган виконавчої влади (ЦОВВ), який буде реалізувати державну політику у сфері мисливського господарства, посилення охорони мисливських угідь та створення Державної мисливської варти, як спеціального підрозділу ЦОВВ, права на полювання, надання мисливських угідь у користування Крім того, запропоновано зміни щодо дозвільної документації на добування мисливських тварин та дозволів та документів на право полювання, можливості добування мисливських тварин у вольєрах, відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами сільському або лісовому господарству, порядку затвердження лімітів та обов’язків користувачів.

Дмитро Карабчук – експерт із питань лісового господарства, координатор заходів програми «FLEG II» (Дунайсько-Карпатська програма WWF, м. Львів), Олег Сторчоус – координатор та консультант програми «FLEG II» (Світовий банк), Олег Проців – експерт програми ФЛЕГ 2 з питань ведення мисливського господарства (головний спеціаліст сектору мисливського господарства, Івано-Франківське обласне управління лісового та мисливського господарства), Микола Мироненко – експерт програми ФЛЕГ 2 з питань ведення мисливського господарства, Микола Яцик – заступник начальника відділу Рівненського обласного управління лісового та мисливського господарства, Олег Гринчук – спеціаліст Рівненського обласного управління лісового та мисливського господарства, Руслан Люшук – завідувач сектору мисливського господарства Волинського обласного управління лісового та

мисливського господарства, Анатолій Николенко – керівник мисливського господарства «Каміа плюс», Олександр Царук – мисливствознавець мисливського господарства «Каміа плюс», Андрій Сухин – генеральний директор мисливського господарства «Каміа плюс», Анатолій Гагенко – головний мисливствознавець Всеукраїнської ради УТМР, Володимир Вовченко – заступник завідувача кафедри біології лісу, мисливства та іхтіології Запорізького національного університету, Ігор Шейгас – т.в.о. заступника директора ДП «СФ Укр НДІЛГА», Сергій Андросюк – представник Асоціації користувачів мисливських і рибальських господарств, Віктор Грищенко – державний міжрайонний мисливствознавець Житомирського ОУЛМГ.

Всі погодились, що вирішення означених проблем потребує збалансованого аргументованого підходу щодо пошуку шляхів удосконалення механізму регулювання мисливства в Україні, методологічних підходів щодо їх реалізації, вивчення, узагальнення та використання найкращого досвіду, який би базувався на принципах сталого менеджменту природних ресурсів.

Експерти програми подали власний погляд на актуальні проблеми мисливської галузі. Найбільш дискусійними були питання щодо механізмів державного регулювання прозорого та конкурентного надання у користування мисливських угідь, доцільності видачі контрольних карток обліку добутої дичини та порушень правил полювання та практику їх адміністрування, поділу мисливських угідь на ревіри.

По кожному з піднятих питань шляхом консенсусу було прийнято відповідне рішення.

Проців О.Р. Уряд збирається зупинити варварство в лісі // Полювання та риболовля. – 2016. – № 12 (182) серпень. – С. 2.